

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De delectatione contemplationis. 7

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

ur. Sed rectum motum ponit in anima secundum hoc quod ab exterioribus sensibilibus procedit ad intelligibilem cognitionem. Obliquum autem motum ponit in angelo compositum ex recto & circulari, in quantum secundum contemplationem Dei inferioribus prouidet. In anima autem ponit motum obliquum similiter ex recto & circulari compositum, prout scilicet illuminationibus diuinis ratiocinando vitur.

Ad tertium dicendum, quod illæ diuersitates motuum, quæ accipiuntur secundum differentiam eius quod est sursum & deorsum, dextrorsum & sinistrorsum, ante & retro, & secundum diversos circuitus, omnes continentur sub motu recto vel obliquo. Nam per omnes designatur discursus rationis. Quod quidem si fit à genere ad speciem, vel à toto ad partem, erit (vt ipse exponit) secundum sursum & deorsum. Si verò fit ab vno oppositorum in aliud, erit secundum dextrorsum & sinistrorsum. Si verò fit à causis in effectus, erit ante & retro. Si verò fit secundum accidentia quæ circumstant rem propinquam vel remotam, erit circuitus. Discursus autem rationis, quando est à sensibilibus ad intelligibilia secundum ordinem naturalis rationis, pertinet ad motum rectum. Quando autem est secundum illuminationes diuinas, pertinet ad motum obliquum: vt ex dictis patet. Sola autem immobilitas quam ponit, pertinet ad motum circularem. Vnde patet, quod Dionysius multo sufficientius & subtilius, motum contemplationis describit.

Loco cit. in arg.

In solut. ad 2. Locis in ar. 1. 2. cit.

854

ARTIC. VII.

Utrum contemplatio delectationem habeat?

1. 2. q. 3. a. 5. cor. Et 4. d. 15. q. 4. a. 2. q. 2. ad 1. Et 1. cor. de heb. princ.

Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod contemplatio delectationem non habeat. Delectatio enim ad vim appetitiuam pertinet. Sed contemplatio principaliter consistit in intellectu. Ergo videtur quod delectatio non pertineat ad contemplationem.

¶ 2 Præ-

*Ho. 14. in
ser med.
& fin.*

¶ 2 Præterea, Omnis contentio, & omne certamen impedit delectationem. Sed in contemplatione est contentio & certamen. Dicit enim Greg. † super Ezechiel. quod anima cum contemplari Deum nititur, velut in quodam certamine posita, modo quasi exuperat: quia intelligendo & sentiendo de intellectu scripto lumine aliquid degustat: modo succumbit, quia & degustando iterum deficit. Ergo vita contemplatiua non habet delectationem.

*li. 10. c. 4
rom. 4.*

¶ 3 Præterea, Delectatio sequitur operationem perfectam, vt dicitur in 10. Ethicor. † Sed contemplatio viæ est imperfecta, secundum illud 1. ad Corin. 13. Videmus nunc per speculum in zigmata. Vnde & de Iacob legitur Gen. 32. quod postquam dixit, Vidi Dominum facie ad faciem, claudere pedem. Ergo videtur quod vita contemplatiua delectationem non habeat.

¶ 4 Præterea, Læsiō corporalis delectationem impedit. Sed contemplatio inducit læsionem corporalem. Vnde Genes. 32. dicitur, quod Iacob postquam dixerat, Vidi Dominum facie ad faciem, claudere pedem; eo quod tetigerit neruum femoris eius & obstupuerit. Ergo videtur, quod in vita contemplatiua non sit delectatio.

*ho. 14. a
medio.*

SED contra est, quod de contemplatione sapientia dicitur Sap. 8. Non habet amaritudinem contentio illius, nec rædium conuictus eius: sed lætitiarum gaudium. Et Greg. dicit super Ezechiel. * quod vita contemplatiua vita amabilis valde dulcedo est.

RESPONDEO dicendum, quod aliqua contemplatio potest esse delectabilis dupliciter. Vno modo, ratione ipsius operationis: quia vnicuique delectabilis est operatio sibi conueniens secundum propriam naturam vel habitum. Contemplatio veritatis competit homini secundum suam naturam, prout est animal rationale: ex quo contingit, quod omnes homines natura scire desiderant, & per consequens in cognitione veritatis delectantur. Et aliter magis

magis sit hoc delectabile habenti habitum sapientiæ & scientiæ: ex quo accidit, quòd sine difficultate aliquis contemplatur. Alio modo contemplatio red- ditur delectabilis ex parte obiecti, in quantum scilicet aliquis rem amatam contemplatur. Sicut etiam acci- dit in visione corporali, quæ delectabilis redditur nõ solum ex eo quòd ipsum videre est delectabile, sed etiam ex eo quòd videt quis personam amatam. Quia ergo vita contemplatiua præcipuè consistit in con- templatione Dei, ad quam mouet charitas, vt dictum est: * inde est quòd in vita contemplatiua non solum est delectatio ratione ipsius cõtemplationis, sed etiam ratione ipsius diuini amoris. Et quantum ad vtrum- que, eius delectatio omnem delectationem huma- nam excedit. Nam & delectatio spiritualis potior est quàm carnalis, vt supra habitum est, * cum de passionibus ageretur: & ipse amor, quo ex charitate Deus diligitur, omnem amorem excedit. Vnde & in Psal. 23. dicitur, Gustate, & videte, quoniam su- uis est Dominus.

Ad primum ergo dicendum, quòd vita contempla- tiua, licet essentialiter consistat in intellectu, princi- pium tamen habet in affectu: in quantum videlicet aliquis ex charitate ad Dei contemplationem incita- tur. Et quia finis respondet principio, inde est quòd etiam terminus & finis contemplatiuæ vitæ habet esse in affectu: dum scilicet aliquis in visione rei amatæ delectatur, & ipsa delectatio rei visæ amplius exci- tat amorem. Vnde Gregor. dicit super Ezech * quòd cum quis ipsum quem amat viderit, in amore ipsius amplius ignescit. Et hæc est vltima perfectio contem- platiuæ vitæ, vt scilicet non solum diuina veritas vi- deatur, sed etiam vt ametur.

Ad secundum dicendum, quòd contentio vel cer- uen quod prouenit ex contrarietate exterioris rei, impedit illius rei delectationem. Non enim aliquis delectatur in re contra quã pugnat, sed in re pro qua pugnat, cum cã homo adeptus fuerit, ceteris pa- ribus,

ar. 1. hu-
ius q. 6.
ar. 4.

1. 2. q. 3.
ar. 5.

hom. 14.
à med.

Et 8. c. 3. ante me. tom. 10.

ribus, magis in ea delectatur. Sicut August. dicit in 8. Confess. * quod quanto fuit maius periculum in praelio, tanto maius est gaudium in triumpho. Non est autem in contemplatione contentio & certamen ex contrarierate veritatis quam contemplatur, sed ex defectu nostri intellectus, & ex corruptibili corpore, quod nos ad inferiora retrahit: secundum illud Sap. 9. Corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Et inde est quod quando homo peruenit ad contemplationem veritatis, ardens eam amat. Sed magis odit proprium defectum & grauitatem corruptibilis corporis, ut dicat cum Apostolo. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius. Vnde & Greg. dicit super Ezechiel. * Cum Deus in per desiderium & intellectum cognoscitur, omnem in nobis voluptatem carnis arfacit.

hom. 14. aliquantulum a medio.

Ad tertium dicendum, quod contemplatio Dei in hac vita imperfecta est respectu contemplationis patriæ: & similiter delectatio contemplationis patriæ: de qua dicitur in Psalmo 35. Torrente vitæ potabis eos. Sed contemplatio diuinitatis quæ habetur in via, etsi sit imperfecta, tamen electabilior omni alia cōtemplatione quantum ad perfectionem, propter excellentiam rei contemplatæ. Ite Philosoph. dicit in 1 de Partibus animalium *.

li. 1. c. 5. circ. pñ. tom. 4.

Actus dicit circa illas honorabiles existentes & diuinas substantias, minores nobis exillere theorias: sed cum secundum modicum attingamus eas, tamen propter honorabilitatem cognoscendi, delectabilius ad quod habent, quam quæ apud nos omnia. Et hoc est etiam quod Gregor. dicit super Ezechielem *. Contemplatiua vita amabilis valde dulcedo est, quæ super sententiam animam rapit, cœlestia sperit, spiritalia mentis oculis patefacit.

hom 14. a med.

Ad quartum dicendum, quod Iacob post contemplationem uno pede claudicabat: quia necesse est v

debi-
rem L
post a
nas re
vno p
sanum

A c
templ
tecum
ns hu
Corint
lingue
concer
9 2
quis ho
August.
dum m
dulcedi
Gregori
Iob. 4.
rare, in
ligur:
reuerber
est diuine
3
nrale, n
templati
dum hor
deur qu
S E D
Maria op
: qui
riua h
A E S
ho diuine

debilitato amore seculi, conualefcatur aliquis ad amo- rem Dei, vt Greg. dicit super Ezechielem * Et ideo post agnitionem suauitatis Dei vnus in nobis pes sa- nus remanet, atque alius claudicat. Omnis enim qui vno pede claudicat, solum illi pedi innititur, quem sanum habet.

hom. 14. inter me diu, et si.

ARTIC. VIII.

Vtrum vita contemplatiua fit diurna?

855

AD octauum sic proceditur. Videtur, quod vita contemplatiua non fit diurna. Vita enim contemplatiua essentialiter consistit in his quæ ad intel lectum pertinent. Sed omnes intellectiua perfectiones huius vite euacuabuntur: secundum illud 1. ad Corinthios 13. Siue prophetia euacuabuntur, siue lingue cessabunt, siue scientia destruetur. Ergo vita contemplatiua euacuatur.

1. 9. 20. ar. 4. ad 3. Et 3. d. 35. 9. 1. a. 4. 9. 3.

¶ 2. Præterea, Dulcedinem contemplationis ali quis homo raptim & pertransendo degustat. Vnde August. dicit in 10. * Confes. Intromittis me in affe ctum multum inuistatum introrsus, ad nescio quam dulcedinem: sed recido in hæc ærumnosis ponderibus. Gregorius etiam dicit in 5. Moral. † exponens illud Job. 4. Cum spiritus me præsentem transiret: In suauitate, inquit, contemplationis intima, non diu mensuratur: quia ad semetipsam ipsa immensitate luminis reuerberata reuocatur. Ergo vita contemplatiua non est diurna.

lib. 10. c. 40 par. ante fin. tom. 1. c. 23. cir ca med.

¶ 3. Præterea, Illud quod non est homini conna- turale, non potest esse diurnum. Vita autem con- templatiua est melior secundum Deum, quam secun- dum hominem. vt Phil. dicit in 10. Ethic. * Ergo vi- detur quod vita contemplatiua non fit diurna.

e. 7. ad fi. princip.

¶ 4. Sed contra est, quod Dominus dicit Lucæ 10. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea: quia vt Greg. dicit super Ezechielem †, Contem- platiua hic incipit, vt in caelesti patria perficiatur. **RESPONDEO** dicendum, quod aliquid potest esse diurnum dupliciter. Vno modo secundum suam

hom. 14. a med.

